

tukaj je vse v prozi. Prav prijetni otročji listi se vrsté drug za drugim in sicer za novo leto, godovne in rojstne dni, raznim osebam i. t. d. Listi so kratki in pisani v čistej, pravilnej slovenščini. Knjižica obsega 96 različnih vošilnih listov, ki je učitelj tudi lahko v spisovanje listov v šoli rabi. Cena je nizka, zatorej le v šolarsko knjižnico ž njo!

Dopisi in novice.

Iz Železnikov 20. februarija. O letošnji hudi zimi in velikem snegu se je že mnogo pisarilo, in tudi jest sem bil tam-le enkrat v »Tovariš-u« nekaj omenil. Zdaj se je v tem vendar obrnilo na bolje, in te dni sneženo odejo tako vganja, da, če ostane kaj časa pri tem, bomo kmali zopet po kopnem hodili. Le škoda, da nesreče, ki jih je napravil ta samosilni zimski gost, ne bodo tako kmali in tako lahko poravnane. Mnogo poslopij je namreč poškodoval; pa gotovo bi jih bil še več, ako bi ne bili ljudje o pravem času pričeli snega iz streh kidati. Prizadjalo je sicer to mnogo stroškov, pa vendar je bolj manjša, kot večja škoda. Tudi plazovi so po naših krajih marsikakega človeka poderli na tla in pod sé, vendar so bili ljudje k sreči vselej pri roki, da so stiskanim urno priskočili v pomoč. Le v Zalemlogu je plaz eno ženkico umoril. Prav o čudežu pa more govoriti naše ponavljavne šole pridni učence Matija Lahajnar, ki je 8. t. m. sneg iz strehe dva nadstropja visoke hiše kidaje podersnil se doli, padel na glavo v fužinski vodotoč mimo hiše tekoč, pa razun male práske na obrazu se čisto nič ni poškodoval, okoravno je bilo vode komej za $\frac{1}{2}$ metra globoko v rakah. Velika sreče pri tako hudo preteči nevarnosti je pač redka, in djal sem fantu naslednjo nedeljo v šoli: Le Boga zahvali, da si danes še tukaj, in nikoli nikar ne pozabi, v kaki očividni smertni sili si se znajdel. — Z Bogom! J. Levicnik.

— *Is seje c. k. dež. šl. sveta v Ljubljani 20. januarija l. 1876.* Razrešeni opravljeni spisi so se vzeli na znanje. — Namestni učitelj na ljublj. realki prosi za definitivno službo, prošnja se je predložila ministerstvu. — Konf. zapisnik št. 4 ljublj. višje realke se je razrešil z nekaterimi opazki do ravnateljstva. — Poročilo dež. nadzornika za human. predmete o kranjski realni gimnaziji se je predložilo slav. ministerstvu. — Prošnja ljublj. učiteljsca, da se sme postaviti pomožna učiteljica ter primerno nagraditi, se je predložila slav. minist. Založništvo E. Hölzelna na Dunaju je naznanilo, da hoče napraviti zemljevid Kranjskega, sklenilo se je, slav. ministerstvo naprositi, da hoče nekaj naprej dati, da se napravi tak zemljevid. — Glavnemu učitelju na ljublj. učiteljscu se je privolila in odkazala prva petletna doklada. — Soseska v okolici ljublj., ki se je pritožila zaradi njenega vsolanja, se je vslisala. — Zastran šolskega poslopja v Dolskem pri Šent-Heleni se hočejo obrniti do deželnega odbora, da se bode za stavev privolil donesek, ki se bode privzel v predštev za normalni šolski zavod za l. 1877 in 1878. — Da se plačajo šolske klopi v šoli, na novo zidani, v Zagorji, se je sklenilo, naj se sl. ministerstvo naprosi, da dovoli pripomoč vsled določbe finančne postave za l. 1875, namenjene v povzdigo ljudskega šolstva na Kranjskem.

Pomnoženi okrajni šolski svet je nasvetoval (presentiral) nadučitelja, to nasvetovanje se ni poterdilo, ker ni bilo postavno, in se je okrajnemu šl. svetu s potrebnimi naročili nazaj poslalo. — Normalni šolski zavod stalno prevzame

izplačevanje vpokojenemu učitelju in vdovi. — Nasvetovani učitelji: Valentin Telban za Skofjoliko, Jožef Božja za Polhov Gradec in Andrej Gerčar za Šent-Rupert (stalno) so se poterdili. — Prošnja učiteljske soproge in bivše pripravnice na učiteljsku, da se ji pregleda državna štipendija, ki jo je imela, se je predložila sl. ministerstvu v razsodbo. — Dvema učiteljskema vdovama se je dovolila pokojnina in njihovim otrokom vzgojevalna pripomoč. — Pritožba učitelja zoper razsodbo okraj. sl. sveta, vsled katere bi imel poverniti mežnarsko in orglarjevsko biro, ki ni slišala njemu, se je zavergla. — Prošnja učitelja zopet vmestjenega, da se mu prištejejo leta pri učiteljstvu pred njegovim izstopom, v službena leta, se je odvernila. — Prošnja pomnoženega krajnega šolskega sveta za zvišanje nadučiteljeve plače se je poslala kranjskemu deželnemu odboru, da pove svojo misel. — Sklenilo se je, da se kupi učiteljskim bukvarnicam 25 iztisov zgodovine Kranjskega, spisane po A. Dimicu. — Prošnja pomnoženega krajnega šolskega sveta v Selcah, da neha plačevanje pribitka (Ueberschluss) čez stvarne potrebe šol, se je predložila kranjskemu deželnemu odboru. — Prošnje za nagrado in pomoč so se razrešile.

— (*Iz seje deželnega odbora 12. februarija.*) Deželnemu šolskemu svetu se na njegove dotične dopise odgovori, da deželni odbor pritrdi: 1) da se Franc Vrančič v učiteljski službi v Hotiču definitivno potrdi, 2) da se ljudska šola v Senožečah v prihodnjih 2 letih razširi na 4razrede, ter da se plače učiteljev te šole ustanové ena s 600 gl., ena s 500 gl., dve pa po 400 gl., 3) da se v proračun normalno-šolskega zaklada od l. 1876 naprej za čas potrebe stavi 260 gl., podpore za pripravljavno šolo za vstop v mestno obrtnijsko nadaljevalno šolo; 4) da se postavi v proračun normalno-šolskega zaklada za leto 1877 in 1878 po 1000 gl. podpore za zidanje nove šole v Dolskem.

— *Šolstvo na Štajarskem* se je v pretečenih 6 letih močno povzdignilo, priraslo je v tem času 124 javnih šol, šolske sobe so se pomnožile za 455 učnih sob, kjer je treba ravno toliko učiteljev. Iz učiteljskih ni dohajalo toliko učiteljev, kolikor se jih je potrebovalo, tako se je zgodilo, da se je marsikateri silil k učiteljstvu, ki drugej ni imel sreče, med temi so bili tudi taki, ki učiteljstvu niso čast delali. Ker na večrazrednih ljudskih šolah ni bilo sprašanih učiteljev, so vmestovali večkrat mladiče, kot pomožne učitelja, kateri so sicer, doveršivi nekatere više šole, marsikaj znali, a manjkalo jim je djanske izurjenosti za učiteljstvo, tedaj tudi tega znanja niso umeli prav porabiti.

Pri takih okolištinah je deželni šolski svet za Štajarsko ukazal sledeče:

1. Ako se pri razpisovanju služeb na enorazrednih šolah ni oglasil učitelj z učiteljskim ali zrelostnim spričalom, se sme v tem slučaju, ako ne gre vzeti učitelja iz večrazr. šole v tem okr., vmestiti nesprašan prosivec le takrat, ako se je tisti v kakšni šoli v okrajih vpričo c. k. nadzornika vabil z nekoliko vspehom šolskega podučevanja, in tukaj pred vsem dokazal, da je zmožen književnega jezika v besedi in v pismu, in da tudi to more otrokom primerno dopovedati, da se od njega z nekako gotovostjo sme pričakovati, da bode zadostil pri učiteljstvu, ako se bode prizadeval in se sam dalje učil. Sicer se pa opomni, da se pri taki osebi, ki se jemlje za tako provizorno službo, lahko ravna, kakor je v 2. točki spodaj povedano. Osebe, od katerih ni pričakovati, da bi kaj zdatnega storile pri podučevanju, se ne smejo jemati in okr. sl. svet bode odgovarjal za vmestjenje nesposobnih in nezmožnih oseb.

2. Na večrazrednih ljudskih šolah se smejo začasno vmestiti, ako ni izučenih in sprašanih prosivcev, le osebe naravno neoporečene, ako dokažejo za-

dostujočo omiko. Vendar se imajo le-ti, preden se nastavijo, poslati za 6 ali 8 tednov na kako ljudsko šolo, ki se odlikuje po svoji izverstnosti, ali na c. k. vadnico; za ta čas naj se jim daje odpust, ukaže naj se jim, naj si prisvoje, kako ravnati z učnimi predmeti, posebno pa z začetnim poučevanjem v branji in številjenji pod navodom šolskega vodja in posamesnih razredovalcev, oziroma učiteljev na vadnici. O svojem času se imajo s spricalom šolskega vodja, oziroma ravnatelja učiteljsišča izkazati, da so poslušali in se vadili v poučevanju. Gojenci, ki se spuščajo ali sključujejo iz učiteljsišč, se ne smejo, da se ohrani disciplina na zavodih, nikakor več nastavljeni, a taki, ki zavod (učiteljsišče) zapuščajo, preden je tečaj končan, le s privoljenjem dež. sl. sveta.

Ker je sicer znano, da sedaj naj bolj primankuje naraščaja mladih učiteljev za poučiteljske službe, tedaj naj se okrajni šolski svet pri svojih navetih za pomnoženje razredov in napravo vstričnih razredov, ozira na to pomankanje, in naj, kar se tega tiče, prehitro ne sklepa, ker se ne sme nikdar prezirati, da se tam, kjer poučuje v to izobražen, izurjen učitelj, dasiravno je poduk omejen na dopoldne in popoldne, več doseže, kakor ondi, kjer poučuje mož, ki je nenavajen didaktike, ki pa se da kako mora nastaviti, kedar ni sprasanega učitelja.

(Tako štajarski deželni svet, ostaja samo, da č. bralce opozorujemo na ukaz ministra za uk in bogočastje, ki smo ga prinesli v prejšnji številki. Vr.)

Kakor na Spodnjem Avstrijskem, tako so tudi na Štajarskem okr. šolski nadzorniki oproščeni na šest let učiteljstva, da se moreje izključljivo poprijeti svoje važne naloge; opravila pri nadzorništvu so tam še veliko težavnejša nego na Spodnjem Avstrijskem, in po drugih kronovinah, ker se postava v deželnem nadzorstvu za Štajarsko bistveno razlikuje od drugih. Navadno šolski okraj obsega ravno to okolico, kakor okrajni zastop; okrajni zastop pa toliko obsega, kolikor okrajna sodnija (kakor na Goriškem). (Vr.) zarad tega so šolski okraji veliko manjši, kakor v kronovinah, kjer so tako veliki, kakor politični okraji. Nadzornik ima navadno 5—8 šolskih okrajev, in ker se ima okrajni šolski svet vsak mesec najmanj enkrat zbrati v redno posvetovanje, prihaja iz tega, da mora okrajni šolski nadzornik veliko dragega časa porabiti za zasedanje in pisarije. Kakor se sliši, namerava deželna vlada v prvi sesiji deželnega zbora nasvetovati, da se prenarodi postava o deželskem nadzorstvu — po kateri bi šolski okraji postali večji in bi obsegali politične okraje; pričakovati je tedaj, da se kmalu temu zlegu (?) v okom pride. Nasvet bi tudi obsegal delokrožje kraj. sl. svetov in s tem bi se oziral na številne pritožbe, ki se glase od vseh krajev zoper to napravo. Mi se sicer ne zlagamo z onimi, ki menijo, da krajni šolski sveti ovirajo prosti in napredni razvoj šolstva, in ki pravijo, da gre glede koristi ljudske šole odpraviti krajne šolske svete. Skušnje uče sicer, da krajni šolski sveti dostikrat ne poznajo svojega naloga, in učitelja ne redkoma vsakojake zadržujejo, a tudi nam pričajo, da so na drugi strani prav koristni in vzbujajo pri ljudstvu zanimivanje do šole; da krajni šolski sveti prav opravljajo svoj posel, to zavisi v mnogih slučajih od učitelja in krajnega nadzornika, ako znata taktno postopati, tedaj je nad tema dvema, da učinjata na okr. sl. svete. („Oester. Schulbote“ v dopisu iz Štaj. — Ker ta spis izhaja iz spretnega peresa, in ima ob kratkem vse, kar sicer raztreseno beremo, smo ga tukaj našim čitateljem na slovenski preložili, a zastran krajnih šolskih svetov imamo iz narodnega stališča svoje nazore, niti ne moremo biti za večje centralizovanje.

— (Hranilnica Kryanjska) je darovala katol. društvu za obleka revnim otrokom 100 gl. za božičnico oskrbov. zavodu malih otrok 100 gl., ubožnim di-

jakom gimnazije Ljubljanske 200 gl., Kranjske 100 gl., Novomeške 100 gl., Kočevske 100 gl., ubožnim dijakom Ljubljanske realke 200 gl., Ljublj. učit. izobraževališča 100 gl., revnim učencem mestne glavne šole 100 gl., revnim učencem mestne ljudske šole 200 gl., za učbene pripomočke »Narodni šoli« 100 gl., za učbene pripomočke »Schulpfennig-u« 100 gl., za šolske potrebsčine revnim deklicem v Ljubljanski nunski šoli 200 gl., isto tako nunski šoli v Škofji Loki 100 gl., revnim učencem in učenkam na protestantovski šoli 200 gl., za šolske potrebsčine revnim učencem v Novomeški ljudski šoli 100 gl., revnim učenkam nove dekliske mestne šole v Ljubljani 100 gl., revnim kandidatinjam in učenkam izobraževališča za učiteljice 100 gl., novi dekliski šoli v Kočevji 200 gl., godbeni šoli filharmonicnega društva 100 gl., za brezplačne obede na Graški univerzi s posebnim ozirom na uboge vseučiliščne dijake Kranjske 150 gl., oskrbovalnemu Ljublj. zavodu malih otrok 200 gl., revnim učencem živinozdravniške šole 100 gl.

Javna zahvala.

Slavna hranilnica v Ljubljani je zopet letos velikodušno naklonila „Nar. šoli“ lepi dar 100 gl. v podporo šol in učiteljev. Za ta znameniti dar izreka naj toplejšo zahvalo Odbor „Nar. šole.“

— Jutro t. j. v četrtek 2. marcija zboruje odbor vdov. učit. društva. Na dnevnem redu je pred drugim prošnja g. J. Terseliča, bivšega učitelja v Dolini pri Čateži na Dolenjskem, za podporo. — Tudi ude slov. učit. društva in »Nar. šole« vabimo v prijazni razgovor. Začetek ob 11. uri dopoldne pri Virantu v navadnih prostorih. — Na zdravje!

— Učiteljske preskušnje za splošne lj. in meščan. šole bodo tukaj v Ljubljani 3. aprila in naslednje dni; čas za razglaševanje je do 27. sušca t. l.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na Irazredni ljudski šoli v Čatežu učit. služba, l. p. 400 gl., in prosto stanovanje. Prošnje do 15. marcija pri krajnem šolskem svetu v Čatežu do 15. marcija.

Na Goriškem. V sežanskem šolskem okraju razpisujejo se s tem: a) Služba popotnega učitelja v Barki-Vatovlje provizorno z dohodka učiteljske službe II. vrste; b) učiteljske službe v šolskih občinah III. vrste v Brestovici, Auberju in Rodiku; c) mesto podučiteljice II. vrste v Komnu. Dohodki teh služeb so določeni v §§. 22, 30, 33, 34 in 39. deželne šolske postave 10. marca 1870 oziroma 16. oktobra 1875. Prosilci naj vložijo svoje prošnje prevedene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja, naj dalje do 24. marcija 1876 pri dotičnih šolskih svetih. Prosilci, ki ne služijo v tem šolskem okraju, naj vložijo prošnje po njim predpostavljenih šolskih oblastih.

C. kr. okrajno šolsko svetovalstvo v Sežani, dne 7. febr. 1876.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gsp. Jožef Bozja, učitelj v Polhovem Gradcu, in gsp. France Vranič v Hotiču pri Savi (stalno). Gsp. Anton Perz, učitelj na Irazredni šoli v Kočevji, gre v Payerbach na Avstrijsko za učitelja.

† G. Karl, Götzl starosta kranjskih učiteljev, je vmerl v 86. letu starosti pri sv. Petru v Ljubljani. N. v m. p.!